

Prospects for Parents' Readiness to Cooperate with Teachers in Preschool Educational Organizations in Uzbekistan

Nasiba TASHEVA¹

Bucheon University in Tashkent

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2025

Received in revised form

5 September 2025

Accepted 10 October 2025

Available online

25 October 2025

Keywords:

preschool education;
parents;
teachers;
cooperation;
educational reforms;
Republic of Uzbekistan;
national program "Ilk qadam";
international experience;
digitalization;
pedagogical culture.

ABSTRACT

This article examines current trends, challenges, and prospects for cooperation between parents and teachers in the preschool education system of the Republic of Uzbekistan. The study analyzes state reforms, including the implementation of the national program "Ilk qadam" and the digitalization of the educational process. It highlights key aspects of parental readiness for cooperation with teachers — psychological, informational, practical, and social — and outlines effective forms of interaction. A comparative analysis of international experience (Finland, Japan, the United States, and South Korea) is provided. The paper identifies the main difficulties in parent-teacher cooperation and outlines promising directions for development, such as greater digitalization, expanded psychological support, and the introduction of innovative educational methods.

2181-1415/© 2025 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol6-iss10/S-pp102-107>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

O'zbekistondagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalarning pedagoglar bilan hamkorlikka tayyorgarligi istiqbollari

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

maktabgacha ta'lim;
ota-onalar;
pedagoglar;
o'zaro hamkorlik;
davlat islohotlari;
O'zbekiston Respublikasi;

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi hamkorlikning zamonaviy tendensiyalari, muammolari va istiqbollari ko'rib chiqilgan. "Ilk qadam" davlat dasturining joriy etilishi va ta'lim jarayonining raqamlashtirilishi kabi davlat islohotlari tahlil qilingan. Ota-onalarning pedagoglar bilan

¹ Teacher, Bucheon University in Tashkent.

"Ilk qadam" davlat dasturi;
xalqaro tajriba;
raqamlashtirish;
pedagogik madaniyat.

o'zaro munosabatga tayyorligining asosiy jihatlari (psixologik, axborot, amaliy va ijtimoiy) hamda hamkorlikning samarali shakllari yoritib berilgan. Xorijiy mamlakatlar (Finlyandiya, Yaponiya, AQSH, Janubiy Koreya) tajribasi bilan qiyosiy tahlil o'tkazilgan. Oila va pedagoglar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikdagi qiyinchiliklar qayd etilib, raqamlashtirish, psixologik qo'llab-quvvatlashni kengaytirish va innovatsion tarbiya usullarini joriy etish kabi istiqbolli rivojlanish yo'nalishlari taklif etilgan.

Перспективы готовности родителей к сотрудничеству с педагогами в дошкольных образовательных организациях Узбекистана

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:
дошкольное образование;
родители;
педагоги;
взаимодействие;
государственные
реформы;
Республика Узбекистан;
государственная
программа «Ilk qadam»;
международный опыт;
цифровизация;
педагогическая культура.

В статье рассмотрены современные тенденции, проблемы и перспективы сотрудничества родителей и педагогов в системе дошкольного образования Республики Узбекистан. Проанализированы государственные реформы, включая внедрение государственной программы «Ilk qadam» и цифровизацию образовательного процесса. Выделены ключевые аспекты готовности родителей к взаимодействию с педагогами (психологическая, информационная, практическая и социальная), а также эффективные формы сотрудничества. Проведено сравнение с международным опытом (Финляндия, Япония, США, Южная Корея). Отмечены трудности взаимодействия семьи и педагогов и предложены перспективные направления развития, такие как цифровизация, расширение психологической поддержки и внедрение инновационных методов воспитания.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimining barcha bo'g'inlari tubdan isloh qilinmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimi davlat siyosatining eng ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida ko'rilmogda [1;2;3]. Chunki bola shaxsining shakllanishi, uning kelajakdagi intellektual, axloqiy va ma'naviy qiyofasi aynan maktabgacha yoshda asoslanadi. Shu sababli bu sohaga qaratilayotgan e'tibor tobora kuchaymoqda.

So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan isloh qilish doirasida "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi takomillashtirilib, amaliyotga keng joriy etildi [4]. 2023-yildan boshlab maktabgacha ta'lim muassasalarida raqamlashtirish jarayonlari boshlangan, pedagoglar uchun yangi o'quv-metodik qo'llanmalar ishlab chiqilgan, qamrov darajasi izchil oshirilmoqda.

2025-yil 8-sentyabr kuni Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'lim tizimini isloh qilish masalalariga oid taqdimot bilan tanishdi. Unda ta'kidlanganidek, hozirda ayrim tuman va shaharlarda maktabgacha ta'lim qamrovi 80 foizdan past bo'lib, bu hududlarda xususiy sektor ishtiroki alohida qo'llab-quvvatlanadi. Jumladan, bog'cha va maktablarning bo'sh

maydonlarida davlat-xususiy sheriklik asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlari qurishga ruxsat beriladi. Tadbirkorlarga faoliyat yo'nalishini o'zgartirmaslik sharti bilan yer uchastkalari bepul ajratiladi hamda 7-yilgacha bo'lgan imtiyozli kredit taqdim etiladi.

Yana bir muhim tashabbus – 2026–2028-yillarda respublikaning 14 ta hududida bolalarni rivojlantirish innovatsion markazini o'z ichiga olgan “Yangi avlod” maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarmog'ini yaratish rejalashtirilgan. Ushbu loyiha zamonaviy pedagogik yondashuvlarni keng tatbiq etish, innovatsion dasturlar asosida bolalarni har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, ta'limdagi raqamli transformatsiya ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi hamkorlikning yangi bosqichiga yo'l ochmoqda. Masalan, ayrim hududlarda sinov tariqasida joriy etilgan “Raqamli bog'cha” platformasi ota-onalarga bolaning rivojlanish ko'rsatkichlarini onlayn kuzatish, pedagoglardan maslahat olish, mashg'ulot jadvalini nazorat qilish imkonini bermoqda. Bunday tizimlar hamkorlikni yanada ochiq, tezkor va samarali shaklda yo'lga qo'yish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, pedagoglar uchun ham raqamli vositalar tahliliy ma'lumotlar asosida individual yondashuvni kuchaytirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, O'zbekiston xalqaro tajribalarni milliy qadriyatlarga mos holda integratsiya qilish yo'lidan bormoqda. Finlyandiya va Janubiy Koreya tajribasida ota-onalar ta'lim jarayonining bevosita ishtirokchisiga aylangan. O'zbekistonda ham “Oila va bog'cha hamkorligi haftaligi”, “Ota-onalar klubi” kabi tashabbuslar orqali bu amaliyot bosqichma-bosqich tatbiq etilmoqda. Bunday tadbirlar oila va ta'lim muassasasi o'rtasida o'zaro ishonch muhitini shakllantirib, bolalarning ijtimoiy faolligini oshiradi.

Demak, davlat darajasida maktabgacha ta'limni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Bu esa ota-onalarning pedagoglar bilan hamkorligini kuchaytirishni yanada dolzarb vazifaga aylantirmoqda. Chunki bola tarbiyasining muvaffaqiyati faqatgina ta'lim muassasasining emas, balki oilaning ham faol ishtirokiga bevosita bog'liqdir [5].

Ushbu muammolarni bartaraf etishda raqamli texnologiyalar, mobil ilovalar va onlayn konsultatsiyalar katta yordam bermoqda. Ayniqsa, pandemiya davrida shakllangan masofaviy hamkorlik tajribasi hozirda ham muvaffaqiyatli davom etmoqda. Maktabgacha ta'lim muassasalarida “virtual ota-onalar majlisi”, “onlayn maslahat soati” kabi loyihalar ota-onalarning vaqtini tejash bilan birga, ularni tarbiyaviy jarayonning doimiy ishtirokchisiga aylantirmoqda.

Ota-onalarning pedagoglar bilan hamkorlikka tayyorgarligi – bu ota-onaning farzandi tarbiyasida faol ishtirok etishi, pedagoglar tavsiyalarini qabul qilishi, ularni oilaviy hayotga tatbiq etishi hamda bolani har tomonlama qo'llab-quvvatlashga intilishidir.

U quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

1. **Psixologik tayyorgarlik** – pedagog bilan ochiq muloqot qilish, tarbiyani mas'uliyat bilan qabul qilish.

2. **Axborot tayyorgarligi** – maktabgacha ta’lim dasturlari, pedagogik metodlar va bola psixologiyasi haqida bilimga ega bo’lish.

3. **Amaliy tayyorgarlik** – pedagoglar tavsiyalarini hayotga tatbiq etish, uy sharoitida bolani qo’shimcha rivojlantirish.

4. **Ijtimoiy tayyorgarlik** – ota-onalarning jamiyatdagi ijobiy tarbiya tajribasidan foydalanishi, boshqa ota-onalar bilan hamkorlik qilishi.

Ota-ona va pedagoglarning muntazam hamkorligi bolaning rivojlanishida quyidagi natijalarni beradi:

- tarbiya jarayonida yagona yondashuv shakllanadi;
- ota-onalar farzandining qobiliyat va ehtiyojlarini chuqurroq anglaydi;
- pedagoglar bola haqida oilaviy kuzatuvlarga tayanib, individuallashtirilgan yondashuv qo’llaydi;
- bola o’zini ikki tomonlama qo’llab-quvvatlanganini his etadi;
- oilada va bog’chada bir xil talablar qo’yilishi natijasida bola xulqi barqarorlashadi.

Amaliy tajribalar shuni ko’rsatadiki, ota-onalar faol qatnashgan guruhlarda bolalar nutq, ijodkorlik va ijtimoiy ko’nikmalarda yuqori natijalarga erishmoqda.

Ota-onalar va pedagoglar o’rtasidagi hamkorlikda ba’zi qiyinchiliklar uchraydi:

- ota-onalarning bandligi yoki befarqligi;
- pedagogik madaniyat yetishmasligi;
- tarbiya masalasida qarashlar tafovuti;
- qishloq hududlarida maslahat xizmatlarining cheklanganligi.

Bunday muammolarni bartaraf etish uchun ota-onalarga pedagogik bilim beruvchi seminarlar, psixologik maslahatlar va davlat tomonidan qo’llab-quvvatlash mexanizmlari kengaytirilmoqda.

Ota-onalarning pedagogik madaniyatini yuksaltirish ta’lim sifati garovi hisoblanadi. Shu maqsadda MTTlarda:

- pedagogik seminarlar,
- trening mashg’ulotlari,
- individual maslahatlar muntazam o’tkazilib, ota-onalarning bilim va ko’nikmalari boyitilmoqda.

O’zbek oilasi qadimdan farzand tarbiyasida muhim maskan sifatida qaraladi. Ota-onalar bolaga nafaqat bilim, balki odob-axloq, milliy qadriyatlarni ham singdiradi.

MTTlarda milliy qadriyatlarni singdirishga qaratilgan faoliyat keng yo’lga qo’yilgan:

- milliy bayramlarda ota-onalar va bolalar ishtiroki;
- xalq o’yinlari va milliy qo’shiqlardan foydalanish;
- ertak, maqol va topishmoqlar orqali ma’naviy tarbiya.

Xalqaro tajriba ota-onalarning maktabgacha ta’limda faol ishtiroki zarurligini tasdiqlaydi.

• **Finlyandiya** – ota-onalar bolaning rivojlanish rejasini pedagog bilan birga ishlab chiqadi.

• **Yaponiya** – “ota-onalar klublari” orqali muntazam muloqot olib boriladi.

• **AQSh** – ota-onalar ko'ngillilik asosida mashg'ulotlarda ishtirok etadi.

• **Janubiy Koreya** – ota-onalar uchun maxsus “pedagogik akademiyalar” faoliyat yuritadi.

Bu tajribalar O'zbekistonda ham bosqichma-bosqich tatbiq etilmoqda.

O'zbekistonda ota-onalar va pedagoglar hamkorligini mustahkamlash uchun quyidagi yo'nalishlar ustuvor:

- **raqamlashtirish** (mobil ilovalar, onlayn platformalar),
- **innovatsion metodlar** (oilaviy loyihalar, interaktiv mashg'ulotlar),
- **psixologik xizmatlarni kengaytirish,**
- **qishloq hududlarida imkoniyatlarni oshirish.**

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimi jadal rivojlanmoqda. Davlat siyosati darajasida amalga oshirilayotgan islohotlar ota-onalar uchun pedagoglar bilan yaqin hamkorlik qilish sharoitlarini yaratmoqda. Ota-onalarning pedagogik madaniyatini yuksaltirish, milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish, xalqaro tajribalarni o'rganish va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali bola tarbiyasida yanada samarali natijalarga erishish mumkin.

Ota-onalarning pedagoglar bilan hamkorligi – kelajak avlodni barkamol inson sifatida voyaga yetkazishning eng muhim shartidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining 2019 yildagi «Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida»gi O'RQ-595-son Qonuni
2. O'zbekiston Respublikasining 2020 yildagi «Ta'lim to'g'risida»gi O'RQ-637-son Qonuni
3. Maktabgacha ta'lim va tarbiya davlat standartlari 2020 yil 22 dekabrda 802-son qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun Ilk qadam Davlat o'quv dasturi Toshkent 2022 yil
5. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligining 239 sonli buyrug'i Maktabgacha ta'lim tashkilotining kuzatuv kengashi haqidagi namunaviy nizomini tasdiqlash to'g'risida. 2018 yil
6. A. Muxsieva. Oila pedagogikasi. Toshkent. 2016 yil.
7. Лунгу, Н.Е. Взаимодействие дошкольной образовательной организации и семьи: философия, педагогика, практика / Н.Е. Лунгу // Детский сад от А до Я. – 2019.

8. Кучмаева О.В., Марыганова Е.А., Петрякова О.Л., Синельников А.Б. Программа и инструментарий проведения мониторинга воспитательного потенциала семьи. – М.: ГосНИИ семьи и воспитания, 2006.

9. Т.А. Куликова Семейная педагогика и домашнее воспитание Москва Academia 2020